



# Այունյաց երկիր

Գինը 100 դրամ: Հիմնադրվել է 21 մարտի 2013թ. • № 6 (279)

www.syuniacyerkir.am

Պետությունը  
օլիգարխների  
գործերը վարող  
կոմիսիտ է:  
«ՍՅՈՒՆՅԱՅ ԵՐԿԻՐ» ԸՆԹԵՐՈՒՂ  
(ԿԱՊԱՆ)

## Ի՞նչ է կատարվում ծավում

### ՀԵՏՈՆՏՐԱԿԱՆ

Ծավը մարզի այն համայնքներից է, որ 2013թ. փետրվարի 18-ին «ոչ» ասաց Սերժ Սարգսյանին: Նման դիրքորոշում արտահայտելու համար համայնքը, ըստ էության, ծանրակշիռ պատճառներ ուներ: Դրանցից մի քանիսը՝ ահավասիկ: 50 ընտանիք այդ գյուղում 1968թ. երկրաշարժից հետո (55 տարի շարունակ) բնակվում է փայտյա (մի մասը՝ վաղուց փտած եւ նեխած) տնակում: Մեղրի-Կապան այլընտրանքային ավտոմայրուղու կառուցման ժամանակ (ճանապարհը շահագործ-

Սյունիքի մարզի դարախազությունում հարցվել է քրեական գործ Շավի համայնքի ներկա եւ նախկին ղեկավարներ Սեյրան Զաքարյանի (լուսանկարում) եւ Արարատ Մարտիրոսյանի կողմից դիմումներով հողամասերի ինքնակամ գավթումը, շինության ինքնակամ կառուցումը չկատարելու, «Էներգացանցշին» ԲԲԸ (այս ընկերությունը «Շավ» ՓԲԸ-ի սեփականատերն է) ծառայողների կողմից լիազորությունները չարաշահելու դեպքերի առթիվ:



ման հանձնվեց 2007-ին) 25 ընտանիքի սեփական հողամաս (վարելահող) օգտագործվեց պետական կարիքների համար եւ մինչեւ հիմա դրանցից 21 ընտանիքի փոխհատուցում չի տրվել: Գրեթե մեքենահարմար չէ Ծավ-Շիշկերտ ներհամայնքային 6կմ երկարությամբ ճանապարհը: «Գ.Արշակյան» ՍՊԸ-ն (սեփականատեր՝ Սիլվա Համբարձումյան), անգամ դատական ատյանների վճիռներից հետո, Ծավ համայնքին չի վճարում հողի վարձակալության 8 մլն դրամ գումարը: Գյուղաբնակն այնտեղ ունի գոյապահպանության պարզագույն խնդիր, ինչի պատճառով միայն

Շարունակությունը՝ էջ 3

## Գյուղը, գյուղացին եւ պետությունը

Հարցազրույց Սյունիքի մարզպետարանի գյուղատնտեսության եւ բնապահպանության վարչության պետ Սամվել Թանգյանի հետ

### ԳԱՐԱՆԱՅԱՆ

Սամվել Թանգյանի հետ հարցազրույցն այսօրվա հոգաշատ գյուղի, գյուղացու, մարզի գյուղատնտեսական վիճակի, նրա՝ լուծման կարող բազմաթիվ խնդիրների, անելիքների եւ ծրագրերի մասին է: Այն չէր կարող չներառել նաեւ վերջին ամիսներին հանրության մեջ այնքան քննարկված արտադարձերի խնդիրը:

— Պարոն Թանգյան, մեր հարցազրույցը հիմնականում զարման գյուղատնտեսական աշխատանքների շուրջ է լինելու: Բայց քանի որ մենք էլ չենք կարող անտարբեր անցնել «գայթակղիչ» թեմայի կողքով, ուստի առաջին հարցը թող վերաբերվի 2013թ. հունվարի 15-ին Սյունիքի մարզպետարանի եւ Արեւելյան Ատրպատականի

միջեւ ստորագրված համաձայնագրերին: Ինչո՞ւ հենց Դուք ստորագրեցիք այդ համաձայնագիրը, չէ՞ որ ի պատճառն Եման լիազորություն չունեք: Երբ արդեն հայտնի է հայ հանրության մերժողական վերաբերմունքն այդ նախաձեռնության հանդեպ, Դուք անձամբ եւ Սյունիքի մարզպետարանն առաջարկ, ձեր մտադրություններում փոփոխություններ մտցրե՞լ եք, թե՞ ոչ:

— 2013թ. հունվարին 11 հոգանոց պատվիրակությամբ մեկնել ենք Իրանի Իսլամական Հանրապետություն: Մինչ այդ՝ 2012թ. հոկտեմբերի 23-25-ը, Երևանում տեղի է ունեցել երկու երկրների միջկառավարական հանձնաժողովի 11-րդ նիստը՝ էներգետիկայի նախարարներ Արմեն Մովսիսյանի եւ Մաջիդ Նամջունի գլխավորությամբ: Իրանական կողմը պատրաստակամություն էր հայտնել մեր հանրապետությունում հիմնել մանր եղջերավոր կենդանիների բուծման

տնտեսություն, ինչպես եւ սպանդանոցներ, իսկ հայկական կողմը համաձայնել էր աջակցել այդ աշխատանքներին: Հունվարի 15-ին մեր կողմից ստորագրված փաստաթղթերը վերոնշյալ պայմանավորվածությունների շարունակությունն էին, որոնք, բնականաբար, իրավական հիմք չէին կարող հանդիսանալ եւ վերջնական չէին կարող լինել, քանի որ հայկական կողմը դեռ պետք է ուսումնասիրեր առաջարկը, քննարկեր այն հայ հանրության հետ: Սա այն ամենը, ինչ տեղի է ունեցել: Ասեմ միաժամանակ, որ ոչ բոլոր դեպքերում է, որ այդ նախաձեռնության հանդեպ մերժողական դիրքորոշում են ցուցաբերել մարզի համայնքային իշխանությունները: Եղել են համայնքի ղեկավարներ (նրանք Իրան այցելած պատվիրակության կազմում էին նաեւ), ովքեր պատրաստակամություն են հայտնել արտավայրը վարձակալությամբ Իրանին տրամադրելու հարցում: Բայց, քանի որ, ընդհանուր առմամբ, հայ հանրությունը մերժողական վերաբերմունք ցուցաբերեց, ուստի, բնականաբար, մենք չենք վերադառնա այդ առաջարկին: Պետք չէ, այնուամենայնիվ, քաղաքական շահարկումներ անել այդ հարցի շուրջ, որովհետեւ ոչ Սյունիքի մարզպետը, ոչ էլ մարզպետարանի գյուղատնտեսության վարչության պետը, թեկուզ վարձակալությամբ, որեւէ մեկին հող տալու իրավունք չունեն, քանզի հողը համայնքային սեփականություն է: Մյուս կողմից՝ դա այն հարցն է, որ կարող է իրավական տեսքով լուծվում ստանալ երկու պետության լիազոր մարմինների որոշմամբ:

Շարունակությունը՝ էջ 11

## Ուժգին քամիներ Սյունիքում

### ՏԱՐԵՔ

Մարտի 13-ին ուժեղ քամու հետեւանքով Սյունիքի մարզի մի շարք քաղաքներում եւ գյուղերում փռելի են ունեցել ավերածություններ: Հիմնականում վնաս են կրել Գորիսի եւ Կապանի շրջանները:

Վնասվել են բազմաբնակարան շենքերի, անասնազոմերի տանիքների, գազատար խողովակների, շրջվել են էլեկտրասյուներ, հոսանքազրկվել են թաղամասեր, կոտորվել ապակիներ: Ինչպես տեղեկանում ենք ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության Սյունիքի մարզային փրկարարական ծառայությունից, տանիքներ են վնասվել Խնձորեսկում, Նորաշենում եւ Խնածախում: Վնասվել են նաեւ Գորիս քաղաքի Անկախության փողոցի N2 շենքի եւ N1 մանկապարտեզի ու Գորիսի պետական քոլեջի տանիքները: Վնասվել են տանիքներ Կապանի շրջանի մի շարք գյուղերում՝ Գեղանուշ, Շրվենանց, Նորաշենիկ, Վերին եւ Ներքին Խոտանան, Վանք, Չորաստան, Տավրուս, Ուխտավայր եւ Կապանի Շինարարների թաղամասի N3, Շահունյան փողոցի N25 շենքեր:

Փլուզվել է Խնձորեսկ գյուղի դպրոցի տանիքը, Գորիսի Ա.Բակունցի անվան N1 դպրոցում արձանագրվել է քարաթափման դեպք, վնասվել է Կապանի N13 դպրոցը սնուցող գազատարը: Քաղաքում քաղաքում վնասվել է N2 դպրոցի տանիքը: Գորիս-Երևան ավտոճանապարհի 5-րդ կմ-ին ուժեղ քամուց էլեկտրասյուն է թեքվել, իսկ լարերը պոկվել են ընկել են ճանապարհի երթևեկելի հատվածի վրա: Հրշեջ-փրկարարներն էլցանցի աշխատակիցների հետ համատեղ հեռացրել են լարերը երթևեկելի հատվածից:

Քանու ուժգնությունը մարզում եղել է 9-25 մ/վ արագությամբ, Կապանում՝ 10 մ/վ, Գորիսում՝ 25մ/վ: Ուժեղ քամու հետեւանքով նաեւ հրդեհ է բռնկվել, այրվել են չոր խոտեր եւ թփեր: Կապանի Բաղաբուրջ թաղամասում այրվել է N67 տունն ամբողջությամբ եւ հարեւան՝ N66 տան տանիքը: Հրդեհի բռնկման դեպք է գրանցվել Սիսիանում՝ քաղաքի կենտրոնական այգում այրվել է 450քմ թփուտ:

Սյունիքի մարզպետի որոշմամբ մարզի քաղաքներում եւ գյուղերում ստեղծվել են հանձնաժողովներ՝ պատճառված վնասի չափերը հաշվարկելու համար: Մարտի 14-ի դրությամբ դեռ զանգեր էին ստացվում ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության Սյունիքի մարզային փրկարարական ծառայություն, որի աշխատակիցներն արձագանքում էին դեպքերին եւ բոլոր ահազանգերի ու դիմումների մասին տեղեկացնում պատկան մարմիններին:

ԱՐԱՎԻ ՆԱԿԱՍԱՐԳՅԱՆ





# ՀԵՏԸՆՏՐԱԿԱՆ ԿԱՊԱՆ, 27 ՓԵՏՐՎԱՐԻ 2013Թ.



Մանուկյանի  
Լուսանկարը՝ Ա. Նավասարդյանի



Լուսանկարը՝ Ա. Նավասարդյանի

**Փ**ետրվարի 27-ին ժամը 15.00-ին

Սյունիքի մարզկենտրոնի գլխավոր հրապարակը լեփ-լեցուն էր կապանցիներով: Նրանք հավաքվել էին դիմավորելու Բաֆֆի Հովհաննիսյանին, ով օրվա առաջին կեսին հասցրել էր (իր իսկ ձեւակերպմամբ) քաղաքացիների հետ հանդիպումներ ունենալ Ազարակ, Մեղրի, Քաջարան քաղաքներում: Ներկաներն աղուհացով եւ օվացիայով դիմավորեցին «ժառանգության» առաջնորդին: Բաֆֆի Հովհաննիսյանին ընդհատելու փորձերն արժանացան հավաքված-



Մանուկյանի  
Լուսանկարը՝ Ա. Նավասարդյանի



Լուսանկարը՝ Ա. Նավասարդյանի

ների հանդիմանությամբ եւ սուլոցներին: Նախագահի նախկին թեկնածուն կապանցիներին շնորհակալություն հայտնեց իրեն սատարելու համար եւ կոչ արեց պատրաստ լինել երկարատեւ եւ հետեւողական պայքարի: Նա կրկին դատապարտեց հայոց երկու կաթողիկոսին ու այն երկրների եւ միջազգային կառույցների ղեկավարներին, ովքեր, շրջանցելով (ըստ իրեն) քվեարկության իրական արդյունքները, շտապել են շնորհավորել Սերժ Սարգսյանին եւ ճանաչել նրա իշխանության լեգիտիմությունը: Բաֆֆի Հովհաննիսյանը տեղեկացրեց փետրվարի 28-ի, մարտի 1-ի եւ 2-ի իր անելիքների մասին: Կապանցիների հետ հանդիպումից հետո նա այցելեց Գարեգին Նժդեհի հուշակոթող եւ ծաղիկներ դրեց Լեռնահայաստանի սպարապետի շիրմին:

**ՍՊԱՎՆԻ  
ՆԱԿԱՍԱՐԳՅԱՆ**



Լուսանկարը՝ Ա. Նավասարդյանի

# ՅԵՏԵՆՏՐԱԿԱՆ ԿԱՊԱՆ, 10 ՄԱՐՏԻ 2013Թ.



Լուսանկարը՝ Ա. Նավասարդյանի

Մարտի 10-ին Կապանի քաղաքապետարանի մշակույթի կենտրոնի բակում տեղի ունեցավ «Ժառանգություն» կուսակցության հերթական հանրահավաքը: Մինչ այդ կուսակցության անդամներ ու համակիրներ Ջարուհի Փոստանջյանը, Դավիթ Սանասարյանը, Կարապետ Ռուբինյանն այցելել էին Գորիսի տարածաշրջանի մի բանի գյուղ, ապա Կապանի Ծավ գյուղում հանդիպել համայնքի ղեկավար Սեյրան Ջաքարյանին, ում իրենց զորակցությունն էին հայտնել: Նույն պահին հանրահավաքներ են տեղի ունեցել հանրապետության այլ քաղաքներում եւս, ինչպես նաեւ Ազատության հրապարակում կուսակցության առաջնորդ Ռաֆֆի Գովհաննիսյանը հայտարարել է հացադուլ սկսելու իր որոշման մասին: Կապանյան հանրահավաքին ներկա էին նաեւ մարզի մյուս քաղաքների բնակիչներ՝ «Ժառանգություն» կուսակցության անդամներ ու համակիրներ: «Ժառանգության» այս հանրահավաքում եւս խոսելու հնարավորություն ընձեռնվեց Կապանի բնակիչներին: Դասմիկ Զոբանջյանը, ով ծննդով Գյումրիից է, հարս է եկել Կապան, իր խոսքում նշեց. «Չնայած վախի մթնոլորտին՝ ժողովուրդն ընտրեց



Լուսանկարը՝ Ա. Նավասարդյանի

Ռաֆֆի Գովհաննիսյանին: Նա մեզ համար՝ ժողովրդի համար է պայքարում, միասին պիտի պայքարենք մինչեւ հաղթանակ: Ռաֆֆի Գովհաննիսյանը ժողովրդի նախագահն է, եւ մեր պարտքն է լինել մեր ընտրած նախագահի կողքին»:

մեզ՝ գողանալով մեր ծայները, մեր իրավունքը, գողանալով երկրի ընդերքն ու հարստությունները, մեր երեխաների ապագան», – ասաց Արտուշ Մկրտչյանը: Ըստ Դավիթ Սանասարյանի՝ «Փետրվարի 18-ին Գայաստանում հեղափոխություն է տեղի ունեցել. Այստեղ գալիս մենք եղել ենք Գորիսի գյուղերում, որտեղի բնակիչներից շատերը բացակայում էին, բայց այդ գյուղերում ընտրողների 90 տոկոս մասնակցություն է «ապահովվել»:

Երիտասարդ ու սկսեցին բղավել, խոսելու իրավունք պահանջել: Նրանցից մեկը բղավում էր. «Սյունիքում, Ջանգեզուրում գան զանգեզուրցուն վիրավորե՞ն, սա արդեն ազգի դավաճանություն է, ոչ մի սյունեցու առիասարակ վիրավորանք թող չլինի: Ես հասկանում եմ, որ նրանք Ավարայրից բացի ոչ մի հաղթանակ չեն ընդունում, բայց սա էլ մեր հաղթանակն է, պատերազմի հաղթանակը: Պատգամավոր են՝ թող գնան օրենքով զբաղվեն, ոչ թե գան, փողոցում կանգնեն ու սյունեցուն վիրավորեն: Մարզպետ կլինի, պատգամավոր կլինի, սովորական ժողովուրդ կլինի, եղ վիրավորանքներին վերջ տվեք, լարվածություն մի ստեղծեք: Մեզ խոսքի ազատությունից զրկում են, Ջարուհի Փոստանջյանը տարրական կուլտուրայից զուրկ է»: Դետո նույն երկու երիտասարդը սկսեցին խառնաշփոթ առաջացնել՝ վանկարկելով «հեռացեք, հեռացեք...», որին հանրահավաքի մասնակիցները պատասխանեցին դժգոհության արտահայտություններով: Գանուն ճշմարտության պետք է ասել՝ ոստիկանության Կապանի բաժնի աշխատակիցներին (որ ներկա էին հանրահավաքին) հաջողվեց բավականին արագ վերականգնել կարգուկանոնը: Ինչ վերաբերում է սյունեցիներին չվիրավորելու կոչ անող երիտասարդներին, ապա նրանց «հայրենասիրության» ինքնաբուխ այս պոռթկումը, որն ընկալվեց իբրեւ սադրանք, էական ազդեցություն չունեցավ խաղաղ հանրահավաքի ընթացքի վրա:

ԱՂԱՎՆԻ ՆԱԿԱՍԱՐԳՅԱՆ



Լուսանկարը՝ Ա. Նավասարդյանի

Կապանցի արվեստագետ Արտուշ Մկրտչյանը խոսեց Կապանում տեղի ունեցած ապօրինի որոշ գործարքների մասին, որոնք կատարվել են Կապանի նախկին քաղաքապետ Արմեն Կարապետյանի պաշտոնավարման ընթացքում, նա մասնավորապես նշեց մարզադահլիճի եւ մանկապատանեկան ստեղծագործության կենտրոնի շենքի ապօրինի վաճառքի մասին: «Սիրելի կապանցիներ, մենք պետք է հեռու լինենք այնպիսի իշխանավորներից, որոնց համար ամեն ինչ սկսվում է ավարտվում է սեփական գրպանով: Ռաֆֆի Գովհաննիսյանն այս դժվար ժամանակներում փորձում է տեր կանգնել ժողովրդի ջվեններին, որպեսզի ծառան լինի իր ժողովրդի, այլ ոչ թե մերօրյա որոշ իշխանավորների նման ստրուկ դարձնի



Լուսանկարը՝ Ա. Նավասարդյանի

Մենք բոլորս մեզ վրա զգում ենք վերջին տարիների կառավարման հետեւանքը: Գողացված ծայներով խլած իշխանությունը մենք հետ ենք բերելու: Դա տեղի չի ունենալու որեւէ մեկի արյան գնով, էլ Մարտի 1 չի լինելու»: Կարապետ Ռուբինյանն իր ելույթում ներկայացրեց, թե ինչ փուլում է գտնվում պայքարը կեղծ ընտրություններով վերարտադրված իշխանական համակարգի դեմ, բացատրեց ԳԳ սահմանադրական դատարան դիմելու Ռաֆֆի Գովհաննիսյանի եւ նախագահի նախկին թեկնածու Անդրիաս Դուկասյանի համատեղ որոշման եւ գործի ընթացքի մասին:

Երբ Ջարուհի Փոստանջյանը սկսեց խոսել Սյունիքի մարզպետի եւ «ԶՊՄԿ» ՓԲԸ տնօրեն Մաքսիմ Գակոբյանի եւ նրա որդի, Աժ պատգամավոր Վահե Գակոբյանի մասին, տեղի ունեցավ մի միջադեպ: «Վահե Գակոբյան, ամոթ քեզ, դու քվեարկեցիր 35 հազար դրամ նվազագույն աշխատավարձի օգտին, դու այդ գումարով քանի՞ օր կապրես», – ասաց Ջ.Փոստանջյանը: Այդ պահին հայտնվեցին երկու



# ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ

## «Մենք այսպեղ մեզ լավ ենք զգում»



Արտադրության գործընթացում 20-25 մարդ է ընդգրկված: Թողարկվող արտադրանքի տեսականիս է՝ բանվորական արտահագուստներ, սավաններ, ձեռնոցներ, խալաթներ, քսակներ (հանքաքարի նմուշների համար, «Գինո գոլդ մայնինգ քամփին» ՓԲ ընկերության պարվերն է), մի խոսքով՝ այն ամենը, ինչ կապված է կարելու պրոցեսի հետ:

Լրանում է 30 տարին, ինչ գործում է «Հայաստանի կույրերի միավորման Կապանի ուսումնարարական ձեռնարկություն» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը, մասնագիտացված մի ձեռնարկություն, որն ի սկզբանե մարդասիրական առաքելություն ուներ՝ հանրագուտ աշխատանքում ներգրավել տեսողությունից տարբեր կարգի հաշմանդամ մարդկանց: Կլոր տարեթիվն առիթ է փոքր-ինչ հետադարձ հայացք ձգելու նրա անցած ուղուն: Հիմնադրման տարում ձեռնարկությունն արտադրում էր մեկ-երկու արտադրատեսակ՝ ճոճացանցեր, որոնց առաջնան աշխարհագրությունը շատ ավելի ընդգրկում էր՝ հորհրդային Միության 30-ից ավելի քաղաք, բանվորական ձեռնոցներ, միայն Ռոստովի մարզի գյուղատնտեսության համար՝ ամսական 34 հազար զույգ ձեռնոց էին կարում: Այնուհետև ձեռնարկությունը տարեցտարի բարձրացրեց տեսականիմ դրա թիվը հասցնելով տասը-տասներկուսի:

**ՍԱՅԵԱՐՏ** ԳԱՐՍԵԱՆ ԵՐԿԱՋԱՐՅԱՆ. Ծնվել է 1958թ. Դավիթբեկ գյուղում: Ավարտելով ծննդավայրի միջնակարգ դպրոցը՝ մասնագիտական կրթություն է ստացել Դավանի շինարարական տեխնիկումում: 1977-1979թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում: Զորացրվելուց հետո աշխատել է շինարարական նյութերի եւ իրերի կոմբինատի Դավիթբեկի տեղամասում՝ հեթափոխի պետ: 1985 թվականից նրա աշխատանքային գործունեությունը կապվել է Հայաստանի կույրերի միավորման Կապանի ուսումնարարական կոմբինատի հետ՝ սկզբում արտադրամասի վարպետ, այնուհետև՝ ինժեներ-տեխնոլոգ, արտադրության պետ: 1996 թվականից ղեկավարում է ձեռնարկությունը: Ամուսնացած է, ունի երկու զավակ՝ որդի եւ դուստր, երեք թոռ:



Որ արտադրական հզորությունների մի փոքր մասն էր օգտագործում, բայց երբեք չփակեց դարպասները կամ չուշացրեց բանվորի աշխատավարձը: Եվ խոչ ու խուճեր հարթահարելով՝ այժմ հանրապետության մեկուկես տասնյակից ավելի նախկինում գործող համանման ձեռնարկություններից լիարժեք գործողներից մեկն է:

Մեր գրույցում տնօրենը նախ նշեց, որ արտադրության գործընթացում 20-25 մարդ է ընդգրկված, ապա՝ ներկայացրեց թողարկվող արտադրանքի տեսականին, դրանք են՝ բանվորական արտահագուստներ, սավաններ, ձեռնոցներ, խալաթներ, քսակներ (հանքաքարի նմուշների համար, «Գինո գոլդ մայնինգ քամփին» ՓԲ ընկերության պարվերն է), մի խոսքով՝ այն ամենը, ինչ կապված է կարելու պրոցեսի հետ: Հումքի հայթայթման ու արտադրության կազմակերպման առնչվող խնդիրներ չեն ծագում, նեղ օղակն արտադրանքի իրացումն է: Բայց այս օղակում ուշագրավ մի հանգամանք կա՝ թողարկվող արտադրանքը ձեռնարկության պահեստում չի մնում: Հիմա կիարցնեք՝ ինչպե՞ս: Տնօրենի նախաձեռնության ու ձեռներեցության շնորհիվ: Սկզբունքն այն է, որ

նախ՝ պատվիրատուներ են գտնում, հետո՝ արտադրում: Գեղիագարյանը ցույց է տալիս գրառումներով լի քրքրված մի գրքույկ, որում հասցեներ եւ հեռախոսահամարներ են: «Ամեն շաբաթ բոլորի հետ հեռախոսակցում ենք: Մենք ոչ մեկից դրամական ակնկալիք չունենք, օգնություն մի անգամ խնդրեցիր, երկու անգամ, մինչեւ ե՞րբ: Տարածաշրջանի հիմնարկ-ձեռնարկությունները մեզ օգնան կլինեն, եթե պարզապես պատվերներ տան, նաեւ հավաստիացնում են, որ որակի հարցում թող չկասկածեն: Առիթը բաց չեն թողնում նշել այն կազմակերպություններին, որոնք հնարավորության սահմաններում պատվեր են տալիս՝ «Թունել» ԲԲԸ, «Կապանի բժշկական կենտրոն» ՓԲԸ եւ այլն: Նաեւ հայտնեմ, որ կառավարությունը պահուստային ֆոնդից ձեռնարկությանը ֆինանսական հատկացում է անում, ինչը հնարավորություն է ստեղծում մեր արտադրանքի համար փոքրիշատե հարմար զին սահմանել»:

Տնօրենն անդրադարձավ նաեւ սերնդափոխության խնդրին, ակնարկելով, թե ձեռնարկության «հնաբնակներին» փոխարինելու ժամանակը մի օր զգալ է տալու իր մասին: Բայց նաեւ ցավ հայտնեց,

կառույցի ղեկավար էմմա Կառյան, ով օգնություն է հատկացրել Սիսիանի եւ Գորիսի առաջին կարգի հաշմանդամներին, հայ ավետարանական ընկերության Սյունիքի մարզային կառույցը (ներկայացուցիչ՝ Սարգիս Օջինյան, Կապանի կառույցը՝ ղեկավար Միեր Շարբաթյան): Տնօրենն առանձնապես իր երախտագիտությունը հայտնեց «Ձանգեզուրի պղնձամուլիբդենային կոմբինատ» ՓԲ ընկերության երկաթգծային արտադրամասի տնօրինությանը (տնօրեն՝ Մարտուն Հակոբյան), ով լուծել է ձեռնարկության աշխատակիցների տեղափոխության խնդիրը:

Լսեցինք նաեւ երկարամյա ու փորձառու աշխատողների խոսքը: **ՆԱԴԵՏՐԱ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ** (տեսողությունից առաջին կարգի հաշմանդամ). «30 տարի առաջ էր, անսահման մեծ էր ուրախությունս, երբ տեղական ռադիոն հայտնեց, որ մեզ մոտ կույրերի եւ թույլ տեսողների համար ձեռնարկություն է ստեղծվել, իսկույն անդամազրկեցի կոնկրետիկ: Աշխատանքում հիմնականում ներգրավված էին իմ ճակատագրի մարդիկ՝ տեսողությունից առաջին եւ երկրորդ կարգի հաշմանդամները: 1985թ. աշխատում եմ Գարսեան Եղիագարյանի հետ, եւ ոչ միայն ես, այլեւ տեսողությունը վաղաժամ կորցրած մյուս աշխատողներն իրենց բնավ էլ լավ չէինք զգա, եթե մեր կողքին չլինեք բոլորիս հոգսերով եւ հուզող խնդիրներով ապրող մեզան մի մարդ»:

**ԿԱՐԻՆ ԱՎԱԶՅԱՆ** (տեսողությունից առաջին կարգի հաշմանդամ). «Գարսեան Եղիագարյանը միշտ մեզուկ է եղել մեզ մեր ամենամեծ օրերին, զգայուն ու բարեհամբույր անմեղաբարեկամ: Նրա նույնիսկ ամեն մի հեռախոսազանգը մեզ ուրախություն է պատճառում: Միշտ մեր ցավն իրենց է համարել եւ մեր հանդեպ գործել սրտի եւ խղձի մտքը: Մենք ձեռնարկությունում մեզ լավ ենք զգում, որովհետեւ ջերմ, մարդկային, նաեւ աշխատանքային մթնոլորտ է տիրում»:

Մի հանգամանքի մասին եւս չենք կարող չնշել, Հայաստանի կույրերի միավորումը տրամադրում է բրայլյան գրատիպով գրքեր ու ձայնեղանակներ, որոնցից օգտվում են կույր հաշմանդամները, արտաքին աշխարհի հետ նրանց հաղորդակցության միջոցներից մեկը:

Ձեռնարկությանը նվիրված մեր նախորդ հրատարակման մեջ («Արտադրության հետ նաեւ ուսուցում» («Սյունյաց երկիր», 30 հունիսի՝ 2009թ.) գրել էինք, որ նախատեսվում է ձեռնարկությունում երեկոյան դպրոց բացել, որտեղ կուսուցանվեն հանրակրթական դպրոցներում դասավանդող առարկաները, բայց ավելի մատչելի տարբերակով, ընդ որում կույր հաշմանդամներն ուսուցում կստանային առանց տարիքային սահմանափակման՝ մինչեւ 55 տարեկան անծիքը հնարավորություն կունենային լրացնելու ուսման պակասը: Այս անգամ լինելով ձեռնարկությունում՝ տնօրենից հետաքրքրվեցինք, թե մտադրված ինչ ընթացք ստացավ: Խնդիրը դրական լուծում չի ստացել, բայց նաեւ օրակարգից չի հանվել: Հույս ունեն, որ մի օր մտադրվածն իրականություն կդառնա:

### ՎԱՐՄ ՕՐԲԵՆԱՆ

Հ.Գ. Տեղեկացանք, որ մարտի 16-ին լրացավ ձեռնարկության տնօրեն Գարսեան Եղիագարյանի ծննդյան 55-ամյակը, ինչի առիթով «Սյունյաց երկիր» թերթի խմբագրակազմը սրտանց շնորհավորում եւ ամուր առողջություն, ընտանեկան ջերմություն եւ աշխատանքային հաջողություններ է մաղթում նրան:





## ԱԿՆԱՐԿ

# Շապերից մեկը

### ԱԿՍԵԼ ԲԱԿՈՒՏՏ

**Յայջի գյուղը հեռվից նման է իրար վրա անկարգ թափված քարակույտերի: Փոքր-ինչ վերել կիսաբլուրաձև կանգնած են դիք ժայռերը՝ պատրաստ ցած փլչելու նվազագույն ցնցումից: Միայն խոտի դեղնած դեզերը, աթաբի դարչնագույն բուրգերն ու բարակ ծուխն են մատնում, որ այստեղ գյուղ է:**

Կատաղի գեղեցիկները հաչոցով են դիմավորում մեզ: Մի հսկայամարմին տղա սիրով հանձն է ամուսն մեզ մինչև գյուղխորհուրդ ուղեկցել: Համեմատաբար ընդարձակ մի բակում զվարթ ու աղմկոտ խաղում են երեխաները: - Մեր դպրոցն է, - ասում է մեր ուղեկցորդը: Ձանգը հնչեց, եւ երեխաները դասամիջոցից հետո սկսեցին հավաքվել դասարան: Չիս տղային տալով՝ եւ մտա դպրոց: Դպրոցի շենքը ոչնչով չի տարբերվում սովորական գյուղական խրճիթից: Միայն պատերն ավելի սպիտակ են թե՛ դրսից, թե՛ ներսից: Երկաթե ճաղերով երկու փոքրիկ պատուհանը Նիկոլայի ժամանակվա նախնական կալանքի բանտախուց են հիշեցնում: Ուսուցիչը՝ մի քիչ կորամեջք, հոգնաբեկ, տեսքից ֆլեգմատիկ, մոտեցավ, բարեկեց ու սիրով թույլ տվեց դասը լսել: Դպրոցը տեղավորված էր մի սենյակում: Ուսուցիչը պարապում էր առավոտից իրիկուն, նախ մեկ, հետո մյուս խմբի հետ, իսկ երեկոյան լիկալանում: Չներկած, բավական կոպիտ նստարաններին մոտ քառասուն հոգի էր նստած: Պատերը մերկ են, քարտեզ չկա, եթե չհաշվենք պետապի կեղտոտված պլակատը: Աճյունում մեծ վառարան: Աթար են վառում, եւ դրանից դասարանում խեղդող, ծանր հոտ է: Աշակերտները հերթով մի քիչ աթար են բերում, օրվա վառելիքը: Հայոց լեզվի դաս էր: Իմ ներկայությունը շեղում էր աշակերտների ուշադրությունը, եւ նրանց հետաքրքրասեր այքերը շուտ-շուտ ինձ էին նայում: Նրանք իրար մեջ քչփչում էին:



Հին Յայջի գյուղի կենտրոնը, որպեսզի գտնվել է Ա. Բակունցի նկարագրած դպրոցը

Արեւը լուսամուտի ճաղերի միջից թույլ լուսավորում էր կիսաբավարի մեջ թաղված մեծ դասարանը: Մտան գյուղխորհրդի նախագահն ու երկու գյուղացի, բարձրածայր բարեկեցիկ ինձ: Ես դիտարկում էի նրանց հետ զրույցի բռնվելուց, որ չխանգարեմ պարապմունքը: Բայց, երեւում է, դա ընդունված բան է. դասի ժամանակ ներս են մտնում գյուղացիները եւ, ուսուցչին դասից կտրելով, խոսում են անձնական գործերից: Մի շիլաք երեխա, վերջին նստարանին նստած, ամբողջ ժամանակ առաջինը էր պատասխանում: - Տես է, շաշ ա, բայց բոլորից խելք ա,- բարձր ասաց նախագահն ու ծիծաղեց: Աշակերտներն էլ ծիծաղեցին: Միայն ինքը, իր ֆիզիկական թերութունից նվաստացած, վիրավորված տեղը նստեց, կարմրեց ու ձայնը կտրեց մինչև դասի վերջը: Մի քիչ անց, վառարանի մոտ կանգնած, գյուղացիները խոսում էին դպրոցի առաջիկա վերանորոգման մասին, իսկ ուսուցիչը բացատրում էր երեխաներին, ինչպիսի

զագաններ են լինում: Երբ մենք դուրս եկանք, ես գյուղխորհրդի ընկերոջը հասկացրի, որ դասերին չի կարելի բարձր խոսել ու խանգարել պարապմունքներին: Դպրոցական տարիքի բոլոր երեխաները սովորում են, բայց ուսուցչի գործը ծանր է: Ուժասպառությամբ աստիճան ծանրաբեռնված է: Խիստ մեծ է երկրորդ ուսուցչի պահանջը: - *Դժվար է, ուժից վեր*, - գանգատվում է ուսուցիչը՝ ընկ: Արշակը: - Ինձ ներքո տարին է, որ ուսուցիչ եմ եւ զգում եմ, որ ուժերս շատ չեն բավականացնի: Դասից հետո գնացիք նրանց տուն: Նույնպիսի խրճիթ է, ինչ որ դպրոցի շենքը, միայն պատերն ավելի սեւ են: Միակ լուսամուտին լրագրի յուրաձ թուր էր փակցրած, եւ դրանից սենյակում մո՛ւտ էր: Հատակը հողից էր, բայց խոնավություն չկար: Սենյակի մեջտեղը մեծ սեղան, «Բաջու» թերթի հին համարով ծածկված: Սեղանի մոտ փայտե մահճակալ ու աթոռ, անկյունում վառարան, իսկ մուտքի մոտ կժով ջուր: Ահա եւ գյուղական ուսուցչի սենյակի ամբողջ կահավորանքը:

սությանը, եփել-թափելով: - *Աշխատանք շատ կա: Դպրոցից բացի գյուղխորհրդի մշտական քարտուղարն եմ: Եթե մեկին նամակ է պետք գրել կամ ստացածը կարդալ կամ մի դիմում գրել, բոլորն ինձ մոտ են գալիս, մույնիսկ դասի ժամին:* Միակ լրագիրը, որ կարող եմ (այն էլ ոչ միշտ) տեղական «Ռանգ-պարն» է: Նա շատ բան չգիտե, ինչ է կատարվում մեծ քաղաքներում, ուրիշ երկրներում: Եվ գրեթե ամեն ինչ իմանում է՝ սրանից նրանից լսելով: Գյուղացիներից մեկը քաղաք կգնա, այնտեղ մի բան կլիս ու կգա գյուղում կպատմի, որ Գերմանիան Աճյուղայի հետ Ֆրանսիայի դեմ պայման է կապել ու դրա նման այլ հիմնարկություններ: Իսկ ընկ. Արշակը թերի միջնակարգ կրթություն ունի: Ինը տարի առաջ նա վերջին անգամ թողեց Բաջուն ու եկավ հայրենիք: Այն ժամանակվանից մշտապես ապրում է գյուղում: Եվ մի տեսակ ծուլվել է գյուղացիների տարերքին, դարձել համարյա մյուս գյուղացիների պես: Միայն աշխատում է լավ ուսուցիչ լինել, ետ չնմալ գոնե գավառական

քաղաքի կյանքից: - *Մի ուրիշ թերություն էլ կա: Ռոճիկի համար ստիպված քաղաք ենք գնում: Իսկ այստեղից քաղաք ահագին ճանապարհ է, մի տասնութ վերստ: Ռոճիկը անկանոն են տալիս, երբեմն մաս-մաս:* Սեղանին ժողկրթաժնից ստացած գրքերն են, որոնք հանրակրթական են, կան գրքեր նաեւ աշխատանքային դպրոցի եւ կոմպլեքսային մեթոդի մասին: Նրանք դեռ թղթատված չեն, եւ փոշու հաստ շերտ կա վրաները, որ ցույց է տալիս, թե շատ ժամանակ է անցել: - *Կարողա՞լու ժամանակ չկա: Հոգնած գալիս ես, մի բան ուտում, իսկույն քունդ տանում է:* Ընկ. Արշակի կինը գործ է անում

ռային դասընթացները: Արդեն երկու տարի է, մեզ մոտ կան: Մի տեսակ լավ է լինել դասընթացին, բարմություն կա, թե չէ եւ ժայռերի մեջ լրիվ կկորչես: Խղճալի, միայնակ հոգու թախիծով ասում է նա: Ձրուցում ենք երկար, մինչեւ ուշ գիշեր: Ամեն ինչ նոր է ու հետաքրքիր նրա համար՝ ավիացիայի եւ ռադիոյի նվաճումները, ուսուցիչների համագումարն ու ջերմաքարը: Նա խոստացավ թերթ գրվել, որ մանրամասն իմանա ամեն ինչի մասին, որ խոսեցինք այդ գիշեր: Մյուս առավոտ, երբ հրաժեշտ էի տալիս նրան, նա դասարանից դուրս եկավ ինձ ճանապարհի գեցելու եւ ամուր սեղմեց ձեռքս: - Ես կգրեմ թերթում քո կյանքի

**Յ.Գ. Ա.Բակունցի** սույն ակնարկն առաջին անգամ տպագրվել է ռուսերեն «Հայրյա Վոստոկ» օրաթերթի 1925թ. մարտի 15-ի համարում (N87): Լրագրում վերնագրից հետո փակագծում տպված է՝ «От нашего корреспондента», վերջում՝ ԸՍԻԿԱՖ: Ակնարկը ռուսերենից թարգմանել է Լիանա Հովսեփյանը: Ա.Բակունցն առհասարակ ռուսերեն գրում էր, բայց հնարավոր չէ ստույգ որոշել, թե այս ակնարկը նախապես ռուսերեն է գրել, թե՞ հայերեն: Որոշ արտահայտություններ մտածել են տալիս, որ թարգմանված է հայերենից եւ այն էլ ոչ հեղինակի կողմից: Ակնարկը տեղ է գտել Ա.Բակունցի երկերի գիտական հրատարակության (Երկեր, չորս հատորով, խմբ. կողմից Աղաբաբյան Ս. Ե ուրիշներ. - Եր.: ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1979) 2-րդ հատորում:













Ընդհարված երազանք

ՈՉ ՈՔ ՉԻ ՍՈՈՍՅՎԵԼ

1971թ. նոյեմբերի 23-ին ուրախությամբ լցվեց Սարգսյանների ընտանիքը...



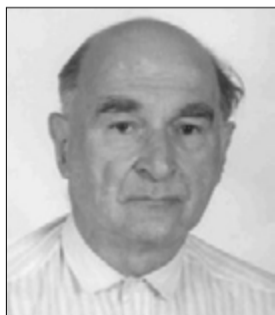
հասներ զինվորական ծառայությունից հետո: Իսկ երբ Գերմանիայից, որտեղ ծառայում էր խորհրդային զորախմբում...

Էր Արցախյան շարժումը: Նա էլ շատերի հետ անդամագրվեց Գորիսի երկրապահ ջոկատին...

Նրա մահվանից անցել է երկու տասնամյակից ավելի, սակայն բոլորի կողմից հարգված ազատամարտիկը շարունակում է ապրել մեր հիշողության մեջ:

ՍԱՍՎԵԼ ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ Գ.ՇԽՆՈՒՊՅԱՆ

Ալեքսանդր Բագդուել



Սկզբնական տարիներին Ա.Բագդուելը սկսում է իր աշխատանքային գործունեությունը ՀԻՍՄ ԳԱ մաթեմատիկայի և մեխանիկայի ինստիտուտում...

1971-ից՝ մեխանիկայի ինստիտուտում, որտեղ նա աշխատում էր մինչև իր կյանքի վերջը: 1972թ. պաշտպանել է դոկտորական ատենախոսությունը...

դեֆորմացվող պինդ մարմնի մեխանիկայի հարցերի շրջանակներից: Նա հանդիսանում է 5 մենագրության և ավելի քան 400 գիտական հոդվածի հեղինակ:

Վերջին տարիներին Ա.Բագդուելն իր աշակերտների հետ համատեղ ուսումնասիրել է թվային և անալիտիկ զարգացումներով զոսային, ոչ զոսային, եռաչափ, կապակցված դաշտերում և այլն:

Վերջին տարիներին Ա.Բագդուելն իր աշակերտների հետ համատեղ ուսումնասիրել է թվային և անալիտիկ զարգացումներով զոսային, ոչ զոսային, եռաչափ, կապակցված դաշտերում և այլն:

Յտեմելով Լայբնիցի օրինակին՝ Ա.Բագդուելը ջանում էր շոշափել բնական և հումանիտար գիտությունների տարաբնույթ բնագավառները /տնտեսագիտությունում, ֆիզիկայում, սոցիոլոգիայում, կենսաբանությունում, սեյսմոլոգիայում/...

Նրա դեկավարությամբ իրենց ատենախոսություններն են պաշտպանել գիտությունների 17 թեկնածու և 4 դոկտոր:

Երկար տարիներ դասավանդել է ՀՀ տարբեր բուհերում: Վերջին տարիներին նրա մանկավարժական գործունեությունը սերտ կապված էր Գորիսի պետական համալսարանի հետ, որտեղ նա ստեղծել է ինքնատիպ գիտական դպրոց:

Մեծ գիտնականի, մտավորականի թողած ավանդն անգնահատելի է, և նրա հիշատակը միշտ վառ կմնա մեր սրտերում:

Գորիսի պետական համալսարան

Table with 5 columns: N, Գույքի նկարագիրը, Զախման միավորը, Քանոց, Գնահատված արժեքը (դրամ)

Աճուրդը կկայանա 2013թ. ապրիլի 23-ին ժամը 14:00-ին, ԳՊՀ-ի թիվ 1 մասնաշենքում: Աճուրդի մասին տեղեկատվություն կարող եք ստանալ համալսարանի հաշվապահությունից (հեռ. 2 06 91)

Սյունյաց երկիր

Տ Ա Ս Ն Ո Ր Տ Ա Թ Ե Ր Թ

Գլխավոր խմբագիր՝ ՍԱՍՎԵԼ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ

Հասցե՝ Կապան, Շահումյան 20/32: Հեռախոս՝ (0285) 5 25 63, (091) 45 90 47, (077) 06 28 02: Էլ. փոստ՝ syuniacyerkir@mail.ru Ինքնիշխան՝ www.syuniacyerkir.am

Թղթակցությունները չեն գրախոսվում և հեղինակներին չեն վերադարձվում: Խմբագրության և հեղինակների կարծիքները կարող են չհամընկնել: Նյութերը ներկայացնել մեքենագիր վիճակում (3 մեքենագիր էջից ոչ ավելի):

«ԳՈՎԱԶԴ - ՇԱՆՈՒՅՈՒՄ» բաժնում տպագրվող նյութերի համար խմբագրությունը պատասխանատվություն չի կրում: Հղումը «Սյունյաց երկրին» պարտադիր է:

ՈՂՁԱՆԻ ՕՏԱԿ ԵՎ ՕՏԱԿՈՒՄ ԵՆ ԳՈՎԱԶՐԱԿԱՆ ՆՅՈՒՅԵՐ:

Գրանցման վկայականը՝ 01Ս 000231: Թերթը տպագրվում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում: Հասցեն՝ ք. Երեւան, Արշակունյաց 2:

Ծավալը՝ 4 տպագրական մամուլ: Տպարանակը՝ 2000, գիծը՝ 100 դրամ: Ստորագրված է տպագրության 20.03.2013թ.:

ԿՈՐԵԼ Է Կապանի բժշկական ուսումնարանի 1997-98 ուստարվա շրջանավարտ ևսրին Եվալիկ Պետրոսյանի K N033790 դիպլոմը, գրանցման համար՝ 3393: Համարել անվավեր:

ԿՈՐԵԼ Է Սյունիքի մարզի Մուսալամի միջնակարգ դպրոցի 2010-11 ուստարվա շրջանավարտ Վահրը Էմիլի Վարդանյանի Ա N657678 9-րդ դասարանի ավարտական վկայականը: Համարել անվավեր:

ՑԱՎԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ Սուրեն Հարյապետյանը խոր կսկիծով ցավակցում է Չուլիետա Հարությունյանին՝ սիրելի եղբոր Սիշա Հարությունյանի անժամանակ մահվան առթիվ:

Մեծագույն հարկային փոխանակում հիմնարկի հավաքագրման արտահայտություն

ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵ ԸՆԴՀԱՆՈՒՄԻ ԵՎ ՎՃԱՏԱՍԵՒ ԳԱՆՈՒԹՅՈՒՆՍ ԱՐԿԱՐԿՄԱՆՈՒՄՍ ԼԱՍԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՎՃԱՏԱՍԵՒ ԳԱՆՈՒԹՅՈՒՆՍ